

บทที่ 6

สรุป ปัญหาและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกหมากในจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดระยองในปีการเพาะปลูก 2532/2533 ทำให้ได้รับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปลูกหมาก ต้นทุนและรายได้ตลอดจนผลตอบแทนจากการปลูกหมาก โดยศึกษาจากเกษตรกรที่มีสวนหมากขนาด 3 - 10 ไร่ จำนวนทั้งสิ้น 100 ราย การทำสวนหมากมีต้นทุนและรายได้ตลอดจนผลตอบแทนที่ได้รับดังนี้คือ

1. กรณีการลงทุนปลูกหมากแบบยกร่อง

1.1 การผลิตและจำหน่ายในรูปของหมากสด

การปลูกหมากแบบยกร่องจะมีในเขตอำเภอเมืองและอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ในเนื้อที่ 1 ไร่จะปลูกต้นหมากได้ประมาณ 160 ต้น โดยมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีในปีที่ 4 ถึงปีที่ 10 อยู่ระหว่าง 6,276.88 - 12,799.00 บาท รวมเป็นต้นทุนทั้งสิ้น 71,031.01 บาทต่อไร่ ในจำนวนนี้ประกอบไปด้วยค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา ซึ่งไม่ผันแปรไปตามปริมาณผลผลิตที่เก็บได้ในปีที่ 4 ถึงปีที่ 10 เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีอยู่ระหว่าง 3,972.22 - 4,178.33 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในปีที่ 4 ถึงปีที่ 10 ซึ่งมีจำนวนเท่ากันทุกปีปีละ 904.88 บาท ค่าใช้จ่ายที่ผันแปรไปตามปริมาณผลผลิตที่เก็บได้คือค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตในปีที่ 4 ถึงปีที่ 10 อยู่ระหว่าง 668.80 - 4,435.20 บาท โดยจะเริ่มเก็บผลผลิตได้ในปีที่ 4 และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นจนกระทั่งถึงปีที่ 9 ซึ่งเป็นปีที่มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงสุดคือไร่ละ 100,800 ผล หรือต้นละ 630 ผล หลังจากปีที่ 9 ผลผลิตจะเริ่มลดลง รายได้เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีในปีที่ 4 ถึงปีที่ 10 อยู่ระหว่าง 3,762.00 - 24,948.00 บาท รวมเป็นรายได้ทั้งสิ้น 115,273.79 บาทต่อไร่ ทำให้มีกำไร(ขาดทุน)

สุทธิเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีตั้งแต่ปีที่ 4 ถึงปีที่ 10 อยู่ระหว่าง (2,514.88) - 12,149.00 บาท รวมเป็นกำไรสุทธิทั้งสิ้น 44,242.78 บาทต่อไร่ ปีที่ 9 เป็นปีที่มีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่สูงสุด กรณีที่เกษตรกรเช่าที่ดินขนาดพื้นที่ปลูก 4 ไร่ เกษตรกรจะได้รับเงินทุนคืนในระยะเวลา 7 ปี 1 เดือน ในกรณีที่อัตราผลตอบแทนขั้นต่ำเท่ากับ 10% จะมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 50,073.10 บาท ได้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน 20.06% ซึ่งเป็นจำนวนสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปีประจำปี 2532 ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ 9.5% กรณีที่เกษตรกรไม่ได้เช่าที่ดินขนาดพื้นที่ปลูก 4 ไร่ จะได้รับเงินทุนคืนในระยะเวลา 6 ปี 288 วันมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 63,591.00 บาท ได้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน 23.17%

1.2 การผลิตและจำหน่ายในรูปของหมากแห้ง

จากการศึกษาข้อมูลต้นทุนปี 2532 พบว่าอัตราส่วนหมากสดที่ใช้ในการทำหมากแห้งคือหมากสด 222.22 ผล ทำหมากแห้งได้ 1 กิโลกรัม ต้นทุนในการผลิตหมากแห้งสำหรับการปลูกหมากแบบยกร่องเฉลี่ยต่อกิโลกรัมเท่ากับ 42.72 บาท ในจำนวนนี้ประกอบด้วยต้นทุนหมากสดเฉลี่ยต่อหมากแห้ง 1 กิโลกรัมเท่ากับ 33.89 บาท ต้นทุนส่วนเพิ่มในการผลิตต่อเป็นหมากแห้ง 1 กิโลกรัมเท่ากับ 8.83 บาท รายได้เฉลี่ยต่อหมากแห้ง 1 กิโลกรัมเท่ากับ 57.50 บาท เกษตรกรได้รับกำไรจากการผลิตหมากแห้งกิโลกรัมละ 14.78 บาท ถ้าเกษตรกรไม่นำหมากสดไปผลิตต่อแต่จำหน่ายในรูปของหมากสดในอัตราส่วนหมากแห้ง 1 กิโลกรัม เกษตรกรจะมีรายได้เฉลี่ยในการจำหน่ายหมากสดเท่ากับ 55.00 บาท แต่ถ้านำไปผลิตต่อและจำหน่ายในรูปหมากแห้งจะมีรายได้เพิ่มขึ้นในการจำหน่ายหมากแห้งกิโลกรัมละ 2.50 บาท

2. กรณีการลงทุนปลูกหมากบนพื้นที่ราบ

2.1 การผลิตและจำหน่ายในรูปของหมากสด

การปลูกหมากบนพื้นที่ราบจะมีมากในเขตอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ในเนื้อที่ 1 ไร่จะปลูกต้นหมากได้ประมาณ 260 ต้น โดยมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีในปีที่ 4 ถึงปีที่ 10 อยู่ระหว่าง 6,904.19 - 14,372.49 บาท รวมเป็นต้นทุนทั้งสิ้น 78,937.32 บาทต่อไร่ ในจำนวนนี้ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายในการดูแล

รักษาซึ่งไม่ผันแปรไปตามปริมาณผลผลิตที่เก็บได้ในปีที่ 4 ถึงปีที่ 10 เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีอยู่ระหว่าง 4,224.57 - 4,525.24 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในปีที่ 4 ถึงปีที่ 10 ซึ่งมีจำนวนเท่ากันทุกปีละ 876.13 บาท ค่าใช้จ่ายที่ผันแปรไปตามปริมาณผลผลิตที่เก็บได้คือ ค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีในปีที่ 4 - ปีที่ 10 อยู่ระหว่าง 855.51 - 5,262.40 บาท โดยจะเริ่มเก็บผลผลิตได้ในปีที่ 4 และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นจนกระทั่งถึงปีที่ 8 ซึ่งเป็นปีที่มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงสุดคือไร่ละ 119,600 ผล หรือต้นละ 460 ผล หลังจากนั้นผลผลิตจะเริ่มลดลง รายได้เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีในปีที่ 4 - 10 อยู่ระหว่าง 4,812.26 - 29,601.00 บาท รวมเป็นรายได้ทั้งสิ้นในระยะเวลา 10 ปี 137,155.51 บาทต่อไร่ ทำให้มีกำไร(ขาดทุน)สุทธิเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีในปีที่ 4 ถึงปีที่ 10 อยู่ระหว่าง (2,091.94) - 15,228.51 บาท รวมเป็นกำไรสุทธิทั้งสิ้น 58,218.19 บาทต่อไร่ ปีที่ 8 เป็นปีที่มีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่สูงสุด กรณีที่เกษตรกรเช่าที่ดินขนาดพื้นที่ปลูก 4 ไร่ เกษตรกรจะได้รับเงินทุนคืนในระยะเวลา 6 ปี 11 เดือน กรณีอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำเท่ากับ 10% จะมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 72,780.27 บาท และได้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน 22.62% ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงกว่าอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่ต้องการ กรณีที่เกษตรกรไม่ได้เช่าที่ดินขนาดพื้นที่ปลูก 4 ไร่ จะได้รับเงินทุนคืนในระยะเวลา 6 ปี 265 วัน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 83,840.37 บาท ได้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน 24.86%

2.2 การผลิตและจำหน่ายในรูปของหมากแห้ง

จากการศึกษาข้อมูลต้นทุนปี 2532 พบว่าอัตราส่วนหมากสดที่ใช้ในการทำหมากแห้งคือหมากสด 222.22 ผลทำหมากแห้งได้ 1 กิโลกรัม ซึ่งเท่ากันกับการปลูกแบบยกร่อง ต้นทุนในการผลิตหมากแห้งต่อ 1 กิโลกรัมเท่ากับ 40.47 บาท ในจำนวนนี้ประกอบด้วยต้นทุนหมากสดเฉลี่ยต่อหมากแห้ง 1 กิโลกรัมเท่ากับ 31.64 บาท และต้นทุนส่วนเพิ่มในการผลิตต่อเป็นหมากแห้ง 1 กิโลกรัมจำนวน 8.83 บาท ซึ่งเท่ากันกับการปลูกแบบยกร่อง รายได้เฉลี่ยต่อหมากแห้ง 1 กิโลกรัมเท่ากับ 57.50 บาท เกษตรกรได้รับกำไรจากการผลิตหมากแห้งกิโลกรัมละ 17.03 บาท โดยมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำหมากสดไปผลิตต่อเป็นหมากแห้งเท่ากันกับการปลูกแบบยกร่องคือกิโลกรัมละ 2.50 บาท

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปตามข้อสมมติฐานที่ตั้งนี้คือ

1. ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ของการปลูกหมากแบบยกร่องต่ำกว่าแบบพื้นที่ราบไร่ละ 7,906.31 บาท ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากจำนวนต้นต่อไร่ของการปลูกหมากแบบพื้นที่ราบ มีจำนวนสูงกว่าแบบยกร่องไร่ละ 100 ต้น

2. ผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ของการปลูกหมากแบบยกร่องต่ำกว่าแบบพื้นที่ราบ โดยกำไรสุทธิทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อไร่ของการปลูกแบบพื้นที่ราบสูงกว่าแบบยกร่องไร่ละ 13,975.41 บาท และจากการประเมินค่าการลงทุนทั้ง 3 วิธี การปลูกหมากแบบพื้นที่ราบให้ผลตอบแทนดีกว่าการปลูกแบบยกร่องทุกกรณี ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อย่างไรก็ตามการปลูกหมากบนพื้นที่ราบเกษตรกรจะมีรายได้จากการปลูกหมากแต่เพียงอย่างเดียว ในขณะที่การปลูกหมากแบบยกร่องเกษตรกรจะมีรายได้จากการปลูกพืชแซมตรงกลางร่องหมากที่ปลูกด้วย เช่น มะม่วง พืชสวนครัว ฯลฯ แต่ในการศึกษานี้มิได้นำรายได้ส่วนนี้ของเกษตรกรมาพิจารณา จากการค้นคว้าข้อมูลในเอกสารวิชาการของกรมส่งเสริมการเกษตร เกี่ยวกับต้นทุนการผลิตและรายได้จากการปลูกมะม่วงเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นประมาณการที่ได้จากการสอบถามเกษตรกรผู้ปลูก แล้วนำมาปรับตัวเลขเป็นค่าเฉลี่ยโดยไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าที่ดิน โรงเรือน ค่าดอกเบี้ยย ค่าภาษี เป็นต้น ทำให้ทราบกำไร(ขาดทุน)สุทธิเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของการลงทุนปลูกมะม่วงแบบยกร่องในปีที่ 4 ถึงปีที่ 10 (อายุโครงการ 10 ปี) อยู่ระหว่าง (1,189.00) - 16,915.00 บาท รวมเป็นกำไรสุทธิทั้งสิ้นสำหรับระยะเวลา 10 ปี ไร่ละ 58,875.00 บาท โดยข้อมูลที่ได้นี้เป็นข้อมูลตัวเลขที่ได้จากการที่เกษตรกรทำการปลูกตามแบบอย่างที่ยกกรมส่งเสริมการเกษตรแนะนำไว้ทั้งวิธีการปลูกและการดูแลรักษา จากข้อมูลที่ได้นี้ถ้าวิเคราะห์ผลตอบแทนรวมทั้งสิ้นของการปลูกหมากแบบยกร่องและพืชแซม จะได้ผลกำไรสุทธิสำหรับระยะเวลา 10 ปี รวมไร่ละ 103,117.78 บาท ซึ่งสูงกว่ากำไรสุทธิทั้งสิ้นของการปลูกหมากบนพื้นที่ราบไร่ละ 44,899.59 บาท

3. ในกรณีที่เกิดเกษตรกรผลิตและจำหน่ายในรูปของหมากแห้ง พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วต้นทุนส่วนเพิ่มจากการทำหมากสดเป็นหมากแห้งสูงกว่ารายได้ส่วนเพิ่มทั้งในกรณีการปลูกแบบยกร่องและแบบพื้นที่ราบกิโลกกรัมละ 6.33 บาท จึงขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. จากการที่ต้นทุนส่วนเพิ่มจากการทำหมากสดเป็นหมากแห้งสูงกว่ารายได้ส่วนเพิ่ม มีผลทำให้ผลตอบแทนจากการผลิตหมากสดสูงกว่าหมากแห้งทั้งในกรณีปลูกหมากแบบยกร่องและแบบพื้นที่ราบ ซึ่งเป็นการขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ หากราคาหมากแห้งคงที่ การพิจารณาว่าควรจะนำหมากสดไปผลิตต่อเป็นหมากแห้งเมื่อใดก็ขึ้นอยู่กับราคาหมากสดที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากต้นทุนส่วนเพิ่มการทำหมากสดเป็นหมากแห้งจะต้องไม่ต่ำกว่ารายได้ส่วนเพิ่มเสมอไป ดังนั้นจึงสามารถคำนวณหาราคาที่ควรจำหน่ายในรูปของหมากสดต่อร้อยผลว่าไม่ควรต่ำกว่าราคาหมากแห้ง 1 กิโลกรัมหักต้นทุนส่วนเพิ่มในการผลิตหมากแห้ง 1 กิโลกรัมหารด้วยจำนวน 222.22 ผล คูณด้วยจำนวน 100 ผล หากราคาหมากสดสูงกว่านี้ก็ควรจะผลิตและจำหน่ายในรูปของหมากสด จากข้อมูลในปี 2532 ที่ทำการศึกษา หากราคาหมากสดต่อร้อยผลต่ำกว่า 21.90 บาท จึงควรจะนำมาผลิตต่อและจำหน่ายในรูปของหมากแห้ง

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาทางด้านการผลิต

จากการสอบถามเกษตรกร เกษตรตำบล และเกษตรกรอำเภอในพื้นที่ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดการดูแลรักษาเท่าที่ควร เนื่องจากหมากเป็นพืชยืนต้นซึ่งในปีท้าย ๆ จะมีลำต้นสูงขึ้นมาก ทำให้ยากในการดูแลรักษาและเก็บผลผลิต จึงทำให้ไม่ได้ดูแลรักษากันอย่างเต็มที่ หากมีการดูแลรักษามากกว่านี้ ผลผลิตที่ได้จะสูงกว่านี้มาก จากการศึกษาพบว่าผลผลิตเฉลี่ยต่อต้นจากตารางที่ 3.33 และ 3.34 ของการปลูกแบบพื้นที่ราบต่ำกว่าการปลูกแบบยกร่องต้นละ 83.91 ผล ทำให้กำไรต่อต้นของการปลูกแบบพื้นที่ราบ (จากตารางที่ 4.1 และ 4.2) ต่ำกว่ากำไรต่อต้นของการปลูกแบบยกร่องต้นละ 52.58 บาท

ข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกรที่ปลูกหมากบนพื้นที่ราบควรจะให้การดูแลรักษาต้นหมากที่ปลูกมากกว่านี้ เนื่องจากผลผลิตต่อต้นต่ำกว่าแบบยกร่องมาก ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาต่อต้นทั้ง 10 ปี ของการปลูกหมากแบบยกร่องและแบบพื้นที่ราบมีจำนวนต้นและเท่ากับ 238.49 บาท และ 165.49 บาท ตามลำดับ ซึ่งถ้าพิจารณารายละเอียดค่าใช้จ่ายแต่ละรายการแล้วเกษตรกรที่ปลูกหมากบนพื้นที่ราบควรจะทำการดูแลรักษาเพิ่มเติมคือใส่ปุ๋ยเพิ่มรดน้ำต้นหมากและป้องกันกำจัดศัตรูพืชและกำจัดวัชพืชให้มากกว่านี้

2. กรณีที่หมากมีลำต้นสูงมากเกษตรกรที่ปลูกหมากทั้ง 2 วิธีควรจะปลูกหมากพันธุ์เตี้ยแทน ทำให้ง่ายต่อการเก็บและต้นทุนในการเก็บไม่สูงมากนัก เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตลง

2. ปัญหาทางด้านการจำหน่าย

จากการสอบถามเกษตรกร เกษตรตำบล และเกษตรกรอำเภอ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายหมากทั้งในรูปของหมากสดและหมากแห้ง สาเหตุที่เกษตรกรจำหน่ายหมากในรูปหมากแห้งด้วย เนื่องจากหมากแห้งมีราคาสูงกว่าหมากสดและยังสามารถเก็บไว้ได้นานรวมทั้งกรรมวิธีในการทำหมากแห้งไม่ยุ่งยาก เกษตรกรบางรายจึงนำหมากสดที่เหลือจากการจำหน่ายมาแปรรูปเป็นหมากแห้งเพื่อจำหน่ายอีกด้วย

ทางด้านราคาจำหน่าย หมากสดมีราคาจำหน่ายไม่แน่นอน ตั้งแต่ร้อยละ 15 บาทถึง 100 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตหมากและความต้องการของตลาด แต่หมากแห้งมีราคาจำหน่ายที่แน่นอนกว่า ประมาณกิโลกรัมละ 50 - 65 บาท เนื่องจากสามารถเก็บรักษาได้นานไม่เน่าเสียง่าย ราคาจึงไม่ผันผวนเท่าหมากสด อย่างไรก็ตามเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่พอใจกับราคาที่จำหน่ายได้ โดยให้เหตุผลว่าราคาดังกล่าวเป็นเพียงราคาที่เท่าทุนเท่านั้น เนื่องจากในปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้นมาก เกษตรกรจึงอยากให้ราคาจำหน่ายหมากแห้งสูงกว่านี้ ทั้งนี้ที่กำหนดราคาซื้อขาย คือ พ่อค้าท้องถิ่น หรือพ่อค้าในเมืองซึ่งมารับซื้อถึงสวน ปกติพ่อค้ามักจะกำหนดราคาซื้อขายหรือกดราคาเกษตรกรและเกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองเท่าใดนัก เนื่องจากเกษตรกรแต่ละรายมักจะแยกกันขายผลผลิตของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรจะช่วยเหลือเกษตรกรโดยการจัดหาตลาดต่างประเทศให้พอเพียงกับการผลิตของเกษตรกร
2. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนงานวิจัยด้านการปรับปรุงพันธุ์หมากต่าง ๆ เป็นการลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง เพื่อจะได้สู้ราคากับประเทศคู่แข่งชั้นได้ดียิ่งขึ้น
3. เกษตรกรควรจะรวมตัวกันเป็นสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก ผู้ขาย ฯลฯ เพื่อให้เกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางมากขึ้น
4. ในกรณีที่ราคาหมากตกต่ำมาก รัฐควรให้การสนับสนุนด้วยการช่วยซื้อและพยุงราคาในราคาที่เกษตรกรพออยู่รอด

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกหมากนี้จะใช้ได้กับสวนหมากในเขตภาคตะวันออกเท่านั้น ด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นเขตเดียวที่มีการปลูกหมากทั้งแบบยกร่องและแบบพื้นที่ราบ หากต้องการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกหมากในเขตอื่นจะต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ตลอดจนอัตราค่าแรงที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ด้วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย